

KÖNYVISMERTETÉSEK

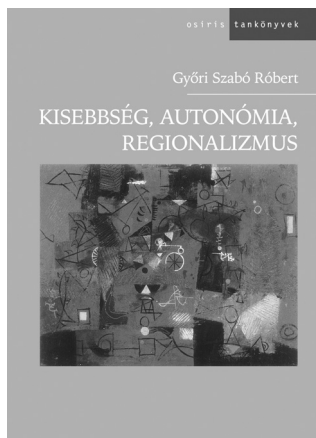

Győri Szabó Róbert: *Kisebbség, autonómia, regionalizmus*.
Budapest: Osiris, 2006.

A mintegy hatszáz oldalas kötet átfogó képet nyújt a címben szereplő szerteágazó kérdésekről, dilemmákról. A kötet hat nagyobb részre tagolódik. Az első rész a kisebbségekkel összefüggésbe hozható fogalmak (modern nemzet, nemzetté válás, nacionalizmus, kisebbség, nemzetállam, asszimiláció) bemutatására, elméleti keretbe helyezésére és tisztázására törekszik. A második rész a kisebbségi autonómiával kapcsolatos elméleti, jogi kérdéseket tárgyalja (önrendelkezés, a közösségi jogok, nemzetközi jog kisebbségvédelmi fejleményei). A harmadik fejezet

a nyugat-európai, míg a negyedik a közép- és kelet-európai autonómiákat, illetve autonómia-törekvéseit mutatja be (részletes ismereteket szerezhetünk a területi és személyi elvű autonómiákról, ezek kialakulásáról és működéséről). Az ötödik fejezet a magyarországi kisebbségekkel foglalkozik, a hatodik pedig a regionalizmus kérdését mutatja be az egyesülő Európában. Ez utóbbiban a szerző az európai régiók, a regionalizmus témakörét taglalja több alfejezetben: a régiók szerepe az európai integrációban és az egyes tagállamokban, a határ menti, határokon átnyúló interregionális együttműködések, az eurorégiók.

A kötet a magyar nyelven megjelent legteljesebb munka, amely a címben jelzett témaköröket tárgyalja. A szerző nem csak arra törekedett, hogy az elméleti kérdéseket bemutassa, vázolja a fogalmak értelmezése körüli vitákat, hanem – és talán ez a kötet legfőbb érdeme –, hogy élénk tárja az egyes működő autonómiákat a régi és az új Európában. Az olvasó átfogó ismereteket szerezhet egy-egy adott kisebbségről, autonómiáról, ezáltal a kötet kötelező kiindulópont mindazok számára, akik további részletekre kíváncsiak.

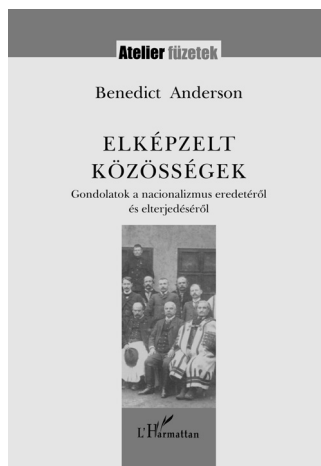
A jól strukturált kötet lehetővé teszi, hogy az érdeklődő – kutató, oktató, hallgató – egy-egy öt jobban érdeklő esetet gyorsan megtaláljon és összefüggő ismeretekre, további tanulmányozandó szakirodalomra találhasson.

A kötetet függelék zárja, amely az európai államok nemzetiségi összetételét mutatja be táblázatos formában, valamint az etnikai pártok listáját tartalmazza országonkénti bontásban. Az irodalomjegyzékben az érdeklődők további hasznos munkákat találhatnak.

Benedict Anderson: *Elképzelt közösségek: gondolatok a nacionalizmus eredetéről és elterjedéséről.*

L'Harmattan – Atelier: Budapest, 2006. (Atelier füzetek 8.)

Ernest Gellner *Nemzetek és nacionalizmus* (Nations and Nationalism) című műve mellett talán Benedict Anderson könyve, az *Elképzelt közösségek* (Imagined Communities) a leggyakrabban idézett mű a nacionalizmus-elméletek közül. A kötet megjelenésével régi hiányt pótol a magyar könyvkiadás. Az elmúlt években több nacionalizmus-elmélettel foglalkozó kötet jelent meg, melyek közül az *Elképzelt közösségek* tarthat igényt a legnagyobb érdeklődésre. Anderson kötete először 1983-ban jelent meg, majd javított és kiegészített változata 1991-ben látott napvilágot. A javított verzió magyar fordítását veheti most kézbe az olvasó. Magyar nyelven már megjelent a bevezetés (Anderson, Benedict: Képzelt közösségek: megjegyzések a nacionalizmus eredetéről és terjedelméről. *Janus*, 1989/VI. 1, 31–2.), illetve a második és harmadik fejezet (Anderson, Benedict: Képzelt közösségek. In: Kántor Zoltán (szerk.): *Nacionalizmuselméletek. Szöveggyűjtemény.* Rejtjel: Budapest, 2004. 791–08.). Most az egész mű jelent meg egy kötetben. Anderson adta talán a nemzet legismertebb és legprovokatívabb meghatározását: „a nemzet elképzelt

politikai közösség, melynek határait és szuverenitását egyaránt veleszületettnek képzelik el.”

Anderson elveti azt a felfogást, amely a nacionalizmust a liberalizmushoz, a szocializmushoz, vagy a konzervativizmushoz hasonló ideológiaként értelmezi. Állítása szerint „a nacionalizmust úgy lehet és kell megérteni, hogy nem a tudatosan vallott politikai ideológiákkal állítjuk egy sorba, hanem azokkal a nagy kulturális rendszerekkel, amelyek megelőzték, és amelyekből – és amelyek ellenében – létrejött.” Anderson a nemzeti tudat kialakulását a társadalmi átalakulás keretében elemzi, és elmagyarázza, hogy a dinasztikus birodalom és a vallási közösség által meghatározott hierarchikus társadalmi struktúrából, a nyomtatás-kapitalizmus megjelenésével hogyan válik elképzelhetővé a nemzet, alakul ki a nemzeti öntudat, homogenizálódik nyelvileg és kulturálisan a társadalom, majd később hogyan sztenderdizálódik a nyelv. Megközelítésében a társadalmi átalakulás eredményeként létrejött nacionalizmus a véletlenszerűséget sorssá, rendeltetéssé változtatta, s épp ebben áll a nacionalizmus mágiája.

A kötetet a kutatók és egyetemi hallgatók mellett a tágabb szakmai közönség is haszonnal forgathatja. A fordító – Sonkoly Gábor – kitűnő munkát végzett: sikerült visszadnia az angol eredeti könnyed, olvasmányos stílusát, és hozzájárult a nacionalizmuselméletek magyar nyelven most alakuló terminológiájának sztenderdizációjához.